

Ξενοφώντος Ελληνικά «Βιβλίο 2. Κεφαλαίο 2. §1-4» [Συντακτική ανάλυση]

[1] Ἐπει δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο,

Δευτερεύουσα χρονική πρόταση

κατεστήσατο: Ρήμα. Λύσανδρος: Εννοείται ως υποκείμενο του ρήματος. τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ: Αντικείμενο ρήματος δυνάμει του άρθρου. (Εναλλακτικά: τα πράγματα: Εννοείται ως αντικείμενο του ρήματος. ἐν τῇ Λαμψάκῳ: Εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο.)

ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα.

Κύρια πρόταση

ἔπλει: Ρήμα. Λύσανδρος: Εννοείται ως υποκείμενο του ρήματος. ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ (ἐπὶ) Καλχηδόνα: Εμπρόθετοι προσδιορισμοί της εχθρικής κατεύθυνσης σε τόπο.

Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες.

Κύρια πρόταση

ὑπεδέχοντο: Ρήμα. Οἱ δέ: Υποκείμενο ρήματος. αὐτὸν: Αντικείμενο ρήματος. ἀφέντες: Χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, που δηλώνει το προτερόχρονο. τοὺς φρουροὺς: Αντικείμενο μετοχής. τῶν Ἀθηναίων: Επιθετικός προσδιορισμός δυνάμει του άρθρου. τῶν Ἀθηναίων: Γενική κτητική. ὑποσπόνδους: Επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο φρουροὺς.

οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας

ἔφυγον: Ρήμα. οἱ προδόντες: Επιθετική μετοχή ως υποκείμενο του ρήματος (ως υποκείμενο της μετοχής λειτουργεί το άρθρο της). τὸ Βυζάντιον: Ἄμεσο αντικείμενο της μετοχής. Ἀλκιβιάδῃ: Ἐμμεσο αντικείμενο της μετοχής. τότε: Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα. εἰς τὸν Πόντον: Εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο. ὕστερον: Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα. εἰς Ἀθήνας: Εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο.

καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι.

Κύρια πρόταση

ἐγένοντο: Ρήμα. οἱ προδόντες: Εννοείται ως υποκείμενο του ρήματος. Ἀθηναῖοι: Κατηγορούμενο του υποκειμένου.

[2] Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς

Κύρια πρόταση

ἀπέπεμπεν: Ρήμα. Λύσανδρος: Υποκείμενο ρήματος. τοὺς φρουροὺς: Αντικείμενο ρήματος. τῶν Ἀθηναίων: Γενική κτητική. εἰς τὰς Ἀθήνας: Εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο. διδοὺς: Τροπική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. ἀσφάλειαν: Ἄμεσο αντικείμενο μετοχής. [τοῖς] πλέουσιν: Αναφορική μετοχή ως ἔμμεσο αντικείμενο της μετοχής διδοὺς. μόνον: Επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού. ἐκεῖσε

/ ἄλλοθι: Επιρρηματικοί προσδιορισμοί της κίνησης σε τόπο. εἰδῶς: Αἰτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος.

καὶ εἶ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον

Δευτερεύουσα υποθετική πρόταση

ἴδοι: Ρήμα. Λύσανδρος: Εννοείται ως υποκείμενο του ρήματος. Ἀθηναῖον: Αντικείμενο του ρήματος. ἄλλον / τινά: Επιθετικοί προσδιορισμοί. που: Επιρρηματικός προσδιορισμός της στάσης σε τόπο.

Υποθετικός Λόγος: Υπόθεση: εἶ + ευκτική - Απόδοση: Οριστική ιστορικού χρόνου (παρατατικού) = Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

ὅτι θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι.

Δευτερεύουσα ειδική πρόταση ως αντικείμενο της μετοχής εἰδῶς

ἔσεσθαι: Απαρέμφατο σε θέση ρήματος (αντί ἔσται). ἔνδειαν: Υποκείμενο απαρεμφάτου σε αιτιατική. τῶν ἐπιτηδείων: Γενική αντικειμενική στο ἔνδειαν. θᾶπτον: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου (ἢ του χρόνου).

ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ

Δευτερεύουσα αναφορική-υποθετική

συλλεγῶσιν: Ρήμα. πλείους: Υποκείμενο ρήματος. ὅσῳ: Δοτική του ποσού στο πλείους. εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ: Εμπρόθετοι προσδιορισμοί της στάσης σε τόπο.

Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Κύρια πρόταση

ἐπεσκεύαζεν: Ρήμα. αὐτὸς: Υποκείμενο ρήματος. τὰς ναῦς: Αντικείμενο ρήματος. ἀποπλεύσας: Χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, που δηλώνει το προτερόχρονο. εἰς Λάμψακον: Εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο. Καταλιπὼν: Χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, που δηλώνει το προτερόχρονο. Σθενέλαον: Αντικείμενο μετοχής. ἄρμοστήν: Κατηγορούμενο του αντικειμένου. Λάκωνα: Παράθεση στο Σθενέλαον. Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας: Γενικές αντικειμενικές στο ἄρμοστήν.

[3] Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορὰ,

Κύρια πρόταση

ἐλέγετο: Ρήμα. ἡ συμφορὰ: Υποκείμενο ρήματος. ἀφικομένης: Γενική απόλυτη χρονική μετοχή, που δηλώνει το προτερόχρονο. τῆς Παράλου: Υποκείμενο της μετοχής. Ἐν ταῖς Ἀθήναις: Εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο. νυκτὸς: Γενική του χρόνου στη μετοχή.

καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων.

Κύρια πρόταση

διῆκεν: Ρήμα. οἰμωγὴ: Υποκείμενο ρήματος. ἐκ τοῦ Πειραιῶς: Εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης από τόπο. διὰ τῶν τειχῶν: Εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης μέσα από τόπο. μακρῶν: Επιθετικός προσδιορισμός στο τειχῶν. εἰς ἄστυ: Εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης

σε τόπο. παραγγέλλων: Ονομαστική απόλυτη τροπική ή αιτιολογική μετοχή. ὄτερος: Υποκείμενο της μετοχής. τῷ ἐτέρῳ: Ἐμμεσο αντικείμενο της μετοχής. τὴν συμφορὰν: Εννοείται ως ἄμεσο αντικείμενο της μετοχής.

ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεις ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες

Κύρια πρόταση

ἐκοιμήθη: Ρῆμα. οὐδεις: Υποκείμενο ρήματος. τῆς νυκτὸς: Γενική του χρόνου. ἐκείνης: Επιθετικός προσδιορισμός στο τῆς νυκτὸς. πενθοῦντες: Αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. [Το οὐδεις ἔχει περιληπτική σημασία και υποδηλώνει πλήθος προσώπων, γι' αὐτὸ κι η μετοχή τίθεται σε πληθυντικό αριθμό.] τοὺς ἀπολωλότας: Επιθετική μετοχή ως αντικείμενο της μετοχής πενθοῦντες. ἑαυτοὺς: Αντικείμενο της μετοχής πενθοῦντες. πολὺ μᾶλλον: Επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού στο αντικείμενο ἑαυτοὺς. αὐτοὶ: Κατηγορηματικός προσδιορισμός του υποκειμένου. νομίζοντες: Αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. πείσεσθαι: Ειδικὸ ἀπαρέμφατο ως αντικείμενο της μετοχής.

Σχῆμα κατὰ το νοούμενο, κατὰ το οποίο ὅροι της πρότασης –σχετικοὶ μεταξύ τους– συμφωνοῦν ὄχι με βάση τον γραμματικὸ τύπο τους, ἀλλὰ με βάση το νόημα. Το σχῆμα αὐτὸ συνηθίζεται ὅταν υπάρχουν στην πρόταση περιληπτικὰ ονόματα, ὅπως ὄχλος, πλήθος, στρατόπεδον κ.τ.ό., ἢ ἀντωνυμίες, ὅπως ἕκαστος, ἄλλος, οὐδεις, ὁπότε το ρῆμα μπαίνει σε πληθυντικὸ ἀριθμὸ.

οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Δευτερεύουσα αναφορική πρόταση ως αντικείμενο του ἀπαρεμφάτου πείσεσθαι

ἐποίησαν: Ρῆμα. οἱ Ἀθηναῖοι ἢ οὗτοι: Εννοείται ως υποκείμενο του ρήματος. Μηλίους, Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους: Ἄμεσα αντικείμενα ρήματος. οἷα: Ἐμμεσο αντικείμενο ρήματος. ὄντας: Αναφορική μετοχή με υποκείμενό της το Μηλίους. ἀποίκους: Κατηγορούμενο στο Μηλίους. Λακεδαιμονίων: Γενική κτητική στο ἀποίκους. [Ἡ φράση Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας λειτουργεῖ ως παράθεση στο Μηλίους.] κρατήσαντες: Χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, που δηλώνει το προτερόχρονο. πολιορκία: Δοτική του μέσου. πολλοὺς: Επιθετικός προσδιορισμός στο ἄλλους. τῶν Ἑλλήνων: Γενική διαιρετική στο ἄλλους.

[4] Τῇ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν,

Κύρια πρόταση

ἐποίησαν: Ρῆμα. οἱ Ἀθηναῖοι ἢ οὗτοι: Εννοείται ως υποκείμενο του ρήματος. ἐκκλησίαν: Αντικείμενο ρήματος. Τῇ ὑστεραία: Δοτική του χρόνου.

ἐν ἧ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τὰλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική στο ἐκκλησίαν

ἔδοξε: Ρῆμα (απρόσωπο). τοῖς πολίταις: Εννοεῖται ὡς δοτική προσωπική στο απρόσωπο ρῆμα. ἀποχῶσαι, εὐτρεπίζειν, ἐφιστάναι, παρασκευάζειν: Τελικά ἀπαρέμφατα ὡς υποκείμενα του απρόσωπο ρήματος. τοὺς πολίτας: Εννοεῖται ὡς υποκείμενο των ἀπαρεμφάτων. τοὺς λιμένας: Ἀντικείμενο του ἀπαρεμφάτου ἀποχῶσαι. πλὴν ἑνός: Ἐμπρόθετος προσδιορισμός της ἐξαίρεσης. τὰ τεῖχη: Ἀντικείμενο του ἀπαρεμφάτου εὐτρεπίζειν. φυλακὰς: Ἀντικείμενο του ἀπαρεμφάτου ἐφιστάναι. τὴν πόλιν: Ἀντικείμενο του ἀπαρεμφάτου παρασκευάζειν. ὡς εἰς πολιορκίαν: Ἐμπρόθετος προσδιορισμός του σκοποῦ. τᾶλλα: Αἰτιατική της ἀναφοράς στο παρασκευάζειν. πάντα: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο τᾶλλα.